

[ΕΥΒΟΙΑ]

Κύμη

Αγνόντεμα στο Αιγαίο

Παραλία Θαψών: η απόλυτη γοητεία

ΚΕΙΜΕΝΟ: Θεόφιλος Μπασγιούράκης
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Άννα Καλαϊτζή

Αφήνω το χρόνο να κυλήσει προς τα πίσω. Και να σταματήσει γύρω στα τέλη της δεκαετίας του '70. Τότε που πρωτοβρέθηκα στην Κύμη. Μια Κύμη με στενορρύμια, ανηφοριές και κατφοριές, πέτρινα σπίτια κι επιβλητικά αρχοντικά. Και μ' ένα μοναδικό αγνάντεμα στο Αιγαίο. Μετά την πρώτη εκείνη σύντομη γνωριμία, υποσχέθηκα στον εαυτό μου να επιστρέψω, στην όμορφη πολιτεία. Τήρησα την υπόσχεσή μου. Μόνο που πέρασαν 35 σχεδόν χρόνια από τότε.

ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΣΤΑ ΨΗΛΩΜΑΤΑ

Το ξενοδοχείο **KYMI PALACE**, χτισμένο αμφιθεατρικά στην «**Παραλία της Κύμης**», αγναντεύει από τις βεράντες του την απεραντοσύνη του Αιγαίου. Ακριβώς από κάτω εκτείνεται το λιμάνι της Κύμης, ένα από τα μεγαλύτερα της Ελλάδας. Περιδιαβαίνουμε τις προκουμαίες και τις προβλήτες με τα αλιευτικά σκάφη και τα σκάφη αναψυχής. Ένας ερειπωμένος πέτρινος τοίχος με σκουριασμένα σίδερα στην

κορυφή του, τραβάει την προσοχή μας. Είναι ό,τι έχει απομείνει από τον περίφημο «**Ρίχτη**», που μέχρι το **1962** χρησιμοποιείτο για την φόρτωση του λιγνίτη της Κύμης στα καράβια.

Εστιατόρια, καφέ και ποικίλα καταστήματα είναι αραδιασμένα στην παραλιακή λεωφόρο του **Αγίου Γεωργίου**. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν και κάποια παλιά οικήματα. Το πιο επιβλητικό βρίσκεται στο τέλος της παραλίας. Χωρίς παράθυρα και σκεπή αλλά με τοιχοποιία εκπληκτική, ήταν το πάλι ποτέ ακμάζον εργοστάσιο ζυμαρικών. Δίπλα του ανηφορίζει ο δρόμος προς την πόλη.

Για 4 χιλιόμετρα ακολουθούμε αλλεπάλληλες στροφές. Είναι σαν να διασχίζουμε ένα απέραντο περιβόλι με ελιόδεντρα ηλικίας πολλών αιώνων, αυλές με λουλούδια, πορτοκαλιές και μυρωδάτες λεμονιές, ολάνθι-

Απ' τον ορίζοντα του Αιγαίου μια νέα μέρα ξημερώνει στην Κύμη.

Το πρωινό πλοίο ξεκινάει για την Σκύρο. Σε πρώτο πλάνο ο πασίγνωστος «**Ρίχτης**», που κάποτε φόρτωνε τον λιγνίτη στα καράβια.

Το πάλαι ποτέ «**Εργοστάσιο Ζυμαρικών**», στο τέλος της παραλίας.
(Κάτω)

στες κουτσουπιές με εντυπωσιακούς χρωματισμούς. Κοντά στην είσοδο της πόλης ένα απρόσμενο θέαμα μας αιφνιδιάζει. Είναι το καμμένο, πριν ελάχιστες μέρες, ιστορικό **Δημοτικό Σχολείο της Κύμης**. Οι στέγες του κτιρίου έχουν καταπέσει στο εσωτερικό. Η εξωτερική τοικοποιία, ωστόσο, παραμένει άθικτη σχεδόν, διατηρώντας ακόμη και το χρώμα του σοβά. (1)

Αμέσως μετά, φτάνουμε στο περίφημο «**Λαογραφικό Μουσείο της Κύμης**». Μας υποδέχεται η **Ευγενία Μώρου** που αναλαμβάνει την ξενάγησή μας.

Το Μουσείο στεγάζεται σε τριώροφο, νεοκλασσικό κτίριο του τέλους του 19ου αιώνα, που ανήκε στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Ιδρύθηκε το **1981** από τον **Μορφωτικό και Εκπολιτιστικό Σύλλογο Κύμης**, και θεωρείται ένα από τα κορυφαία στο είδος του περιφερειακά μουσεία της χώρας. Η συλλογή του, που αριθμεί περί τα **1.900** αντικείμενα, βασίστηκε σε δωρεές των κατοίκων, οι οποίοι συνεχίζουν να στηρίζουν ηθικά και υλικά όλη αυτή τη μεγάλη πολιτιστική προσπάθεια.

Οι συλλογές εκτίθενται σ' έναν συνολικό

χώρο 450 τετ. μέτρων: Στο ισόγειο είναι η αίθουσα με τις φορεσιές, τις στολές των πολεμιστών των Βαλκανικών Πολέμων, τα άμφια του Αγίου Νεκταρίου, τα ιερά σκεύη, τα ξυλόγλυπτα, τα κοσμήματα και την «αστική γωνιά». Επίσης τα σκεύη οικιακής χρήσης, οι Βιβλιοθήκες και τα Αρχεία, καθώς και το φωτογραφικό εργαστήριο.

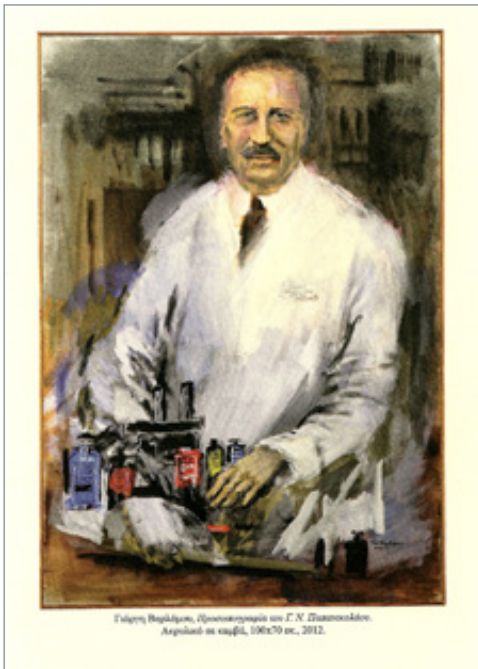
Στον επάνω όροφο είναι το σαλόνι και η κρεβατοκάμαρα στην τυπική τους μορφή, οι αίθουσες με τον αργαλιό, τα υφαντά, τα κεντήματα και τα πλεχτά, καθώς και θέματα από τη ζωή του ευεργέτη της ανθρωπότητας, γιατρού **Γεωργίου Παπανικολάου**.

Στον θαυμάσιο κήπο του Μουσείου δεσπόζει το υπαίθριο κυκλικό θέατρο 250 θέσεων, που έχει φιλοξενήσει κατά καιρούς θεατρικές παραστάσεις, διαλέξεις και πολλές συναυλίες κλασσικής και έντεχνης ελληνικής μουσικής.

Το Μουσείο συνεργάζεται με Πανεπιστήμια, Κέντρα Ερευνών, Βιβλιοθήκες, Πινακοθήκες, καθώς και το Διεθνές Συμβούλιο των Μουσείων. Συμμετέχει σε εκθέσεις και έχει σημαντική εκδοτική δραστηριότητα. Το Λαογραφικό Μουσείο της Κύμης είναι τελικά ένας ζωντανός οργανισμός, που επί 35 χρόνια τιμά την Κύμη και την έννοια του πολιτισμού.

ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

Απέναντι από το Μουσείο ανηφορίζουμε ένα φαρδύ, παλιό καλντερίμι. Είναι το μοναδικό καλντερίμι που σώθηκε στην πόλη χάρη- κυρίως- στην αντίσταση των ανθρώπων του Λαογραφικού Μουσείου. Σ' ένα λεπτό φτάνουμε στην κεντρική πλατεία Γεωργίου Παπανικολάου. Την κοσμεί η προτομή του γιατρού που επινόησε το πασίγνωστο «**Pap Test**», για την έγκαιρη διάγνωση του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας. Ο ζωγράφος **Γιώργος Βαρλάμος**, που φιλοτέχνησε μια θαυμάσια προσωπο-

(1) Μερικές μέρες μετά, η κοινωνία της Κύμης συγκλονίστηκε από την αποκάλυψη της ταυτότητας του- υπεράνω υποψίας- εμπρηστή του Δημοτικού.

Μια επίσκεψη στο περίφημο Λαογραφικό Μουσείο της Κύμης είναι απαραίτητη, για όσους ενδιαφέρονται για τον πολιτισμό και την παράδοση του τόπου.

Αντίθετα με τις περισσότερες πόλεις της Ελλάδος, η μικρή πολιτεία της Κύμης κατόρθωσε να διατηρήσει σε μεγάλο βαθμό την ηρεμία, τον ανθρωπινό χαρακτήρα και πολλά στοιχεία της παραδοσιακής της αρχιτεκτονικής.

δίζει, σε παρακείμενο ζαχαροπλαστείο, να εκτιμήσουμε την «light» γεύση του διάσημου *Κουμιώτικου μπακλαβά* με αμύγδαλο.

Εδώ συναντάμε τον **Γιώργο Ζουρμουλή**, γνωστότερο ως **Βαλλιάνο**. Φυσιολάτρης, πεζοπόρος και πρωτοπόρος σε διανοίξεις και σημάσεις μονοπατιών ο Γιώργος, θέτει στη διάθεσή μας τις γνώσεις και τον χρόνο του. Ξεκινάμε αρχικά μια περιήγηση σε κάποιες χαρακτηριστικές παραδοσιακές γειτονιές. Αν και είναι μικρή συγκριτικά με τις ελληνικές μεγαλουπόλεις, η Κύμη, κατά τον καθηγητή του Ε.Μ.Π **Γιώργο Σαρηγιάννη (2)** «είναι μια πόλη με ισχυρή προσωπικότητα, με δικό της ρυθμό και με την ηρεμία που λείπει από την Αθήνα και τις άλλες μεγάλες πόλεις».

Αυτή η ηρεμία, το λαβυρινθώδες δίκτυο των στενών, οι ανηφορίες και κατηφορίες, η εναλλαγή σύγχρονων και παλιών σπιτιών, τα σφυρήλατα κιγκλιδώματα και τα μαρμάρινα φουρούσια, οι λουλουδιασμένες αυλές και οι λεμονιές, τα ελάχιστα αυτοκίνητα κι οι αυθόρμητοι χαιρετισμοί από ντόπιους, όλα αυτά τα τόσο απλά μα και τόσο ανθρωπινά, κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον μας για πολλές ώρες στις γειτονιές.

Κατά τον 19ο αιώνα παρουσίασε μεγάλη ανάπτυξη η πόλη. Αν θέλαμε να ομαδοποιήσουμε την αρχιτεκτονική των παλιών κτισμάτων της Κύμης, θα διακρίναμε, κατά τον καθηγητή Σαρηγιάννη, τέσσερις κατηγορίες: Η πρώτη είναι του «**Παραδοσιακού ορεινού τύπου**», σπίτια κτισμένα από παλιούς μαστόρους, κυρίως πριν από τα τέλη του 19ου αιώνα. Συνήθως είναι μικρά λιθοκτιστά σπίτια με τετράρριχτη στέγη, με βυζαντινά κεραμίδια ή σχιστόπλακες Καρύστου ή Πηλίου.

γραφία του Παπανικολάου, γράφει γι αυτόν, ότι «κατάφερε στη ζωή του να αποδείξει, πως η ιατρική είναι λειτουργήμα και προσφορά στην ανθρωπότητα από τις πιο σημαντικές και όχι επάγγελμα και μέσο πλουτισμού».

Κάτω από την πλατεία συναντάμε τα δυο σπίτια, όπου γεννήθηκε κι έζησε ως τα εφηβικά του χρόνια ο Παπανικολάου. Σε εξέλιξη είναι ευρείες εργασίες ανάπλασης, με προοπτική να δημιουργηθεί για το έργο και τη ζωή του ένα Μουσείο.

Στην πλατεία της Κύμης δεσπόζει ο Μητροπολιτικός Ναός του **Αγίου Αθανασίου**, με το ξυλόγλυπτο τέμπλο του **1869**. Πολύς κόσμος στην πλατεία, ενώ τα έργα ανάπλασης και πλακόστρωσης έχουν δημιουργήσει μια γραφική ακαταστασία. Αυτό δεν μας εμπο-

(2) Γ. Σαρηγιάννης, «**ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΥΜΗΣ**», στο συλλογικό έργο «**ΚΥΜΗ, 19ος-20ος αι., ό.π.**

Εξαιρετο πέτρινο σπίτι με ισόδομους γωνιόλιθους στο πλαίσιο των ανοιγμάτων και τις γωνίες. Στο κιγκλίδωμα του μπαλκονιού ο «Δικέφαλος Αετός».

Η δεύτερη κατηγορία είναι ο «**Ηπειρωτικός τύπος**». Αφορά κτίρια που έκτισαν «κομπανίες» ή «μπουλούκια» από Ηπειρώτες μαστόρους, που περιόδευαν μέχρι και τις αρχές του 20 ου αιώνα όλη την Ελλάδα. Τα κτίσματα αυτά έχουν τοιχοποιία αρμολογημένη με μεγάλη επιμέλεια από σχεδόν ισόδομες σειρές λίθων...

Την τρίτη κατηγορία αποτελεί η τυπική μορφή του ελληνικού ή «**Αθηναϊκού Νεοκλασσικού**». Είναι συνήθως μεγάλα κτίρια, ξενοδοχεία ή αρχοντικά εξεχουσών οικογενειών. Κτίστηκαν από τα μέσα του 19ου ως τις αρχές του 20ου αιώνα, όταν η Κύμη δέχτηκε τις επιρροές των μεγάλων κέντρων, της Χαλκίδας και της Αθήνας. Φέρουν υπέρθυρα και παραστάδες με κυμάτια, αετώματα, εξώστες με σκαλιστά φουρούσια και ρόδακες. Τέτοιο κτίριο είναι το Λαογραφικό Μουσείο Κύμης.

Η τέταρτη και σημαντικότερη κατηγορία συνιστά τον λεγόμενο «**Κυμαϊκό τύπο**». Είναι σπίτια κατά βάση νεοκλασσικά αλλά με σημαντικές μορφολογικές διαφοροποιήσεις

στα πλαίσια των ανοιγμάτων και στις γωνίες του κτιρίου, που κατασκευάζονται από **ισόδομους γωνιόλιθους**. Τέτοια μορφολογηση δεν έχει παρατηρηθεί σε άλλη πόλη της Ελλάδας, αποτελεί ιδιαίτερο τοπικό χαρακτηριστικό της Κύμης και της περιοχής της αλλά δεν γνωρίζουμε την προέλευσή του.

Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΥΜΗΣ

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πολεοδομία της Κύμης. Η οποία, μέχρι και τον 19ο αιώνα αναπτύχθηκε ελεύθερα, με μοναδικές δεσμεύσεις το τοπογραφικό του εδάφους της και τις αναγκαίες συνδέσεις με την ενδοχώρα. Έχουμε έτσι ένα βασικό οδικό δίκτυο, όπου οι δρόμοι ακολουθούσαν τις υψομετρικές καμπύλες. Το σχήμα, κατά συνέπεια, που προέκυπτε, ήταν περίπου ακτινωτό, που χαρακτηρίζει τις «*πόλεις φυσικής αναπτύξεως*».

Για την Κύμη, το Σχέδιο Πόλεως του **1884** προέβλεπε μια ορθογωνισμένη πόλη. Ωστό-

(επάνω). Το εμβληματικό κτίριο του Δημοτικού Σχολείου χωρίς σκεπή. Θύμα παράλογου εμπρησμού (κάτω). Υπέροχη νεοκλασσική οικία από τις πολλές που κοσμούν τις γειτονιές της Κύμης.

(δεξιά). Όμορφο τμήμα της πόλης από τον λόφο του Προφήτη Ηλία. Σε πρώτο πλάνο ο ανδριάντας του Ιωάννη Βελισσαρίου.

σο, ακόμη και 100 χρόνια μετά, η πόλη παρέμεινε στα δικά της πρότυπα, διέσωσε την ιδιόμορφη και ωραιότατη αρχιτεκτονική της. Η πυκνή διάταξη των σπιτιών δεν δημιουργεί καθόλου έλλειψη φωτισμού ή πλιασμού, γιατί τα κτίρια είναι διώροφα και οι αποστάσεις τέτοιες που να επιτρέπουν τον ήλιο και το φως να μπαίνουν σε κάθε σπίτι και στις πιο πυκνές περιοχές της πόλης. Η παραδοσιακή πολεοδομία είχε πάρα πολλές αρετές, που τις έχει ακόμη η Κύμη και θα πρέπει να τις διαφυλάξει σαν κόρη οφθαλμού.

ΣΕ ΣΥΝΟΙΚΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΥΦΕΣ

Μετά τις περιηγήσεις μας στο κέντρο βγαίνουμε στα περίχωρα.

Ξεκινάμε από την πλατεία Παπανικολάου με κατεύθυνση ΒΑ. Σ' ελάχιστα λεπτά φτάνουμε στον λόφο του **Προφπητλιά**, σε υψόμετρο **230** μέτρων (το μέσο υψόμετρο της Κύμης είναι περίπου **200** μέτρα). Στον λόφο, δεσπόζει ο ανδριάντας του Κυμαίου ήρωα των Βαλκανικών Πολέμων, Ταγματάρχη Πεζικού **Ιωάννη Βελισσαρίου**, ελευθερωτή των Ιωαννίνων. Ωραίος ο χώ-

ρος του λόφου, είναι διαμορφωμένος από τον περίφημο αρχιτέκτονα, και ακαδημαϊκό **Δημήτρη Πικιώνη** (1887-1968).

Η θέα είναι κορυφαία σ' όλη την πόλη της Κύμης, στις συνοικίες και στους λόφους της, στους ορεινούς όγκους που ορθώνονται στα δυτικά. Όλο το Ν-ΝΑ τόξο διαφεντεύει ο απέραντος ορίζοντας του Αιγαίου. Βόρεια του λόφου, συναντάμε το νοσοκομείο αφιερωμένο στην μνήμη του Παπανικολάου. Αμέσως μετά φτάνουμε στον λόφο **«Αγνάντι»**. Το τοπίο γίνεται βουκολικό, με κλοερό λιβάδι, γαλήνια προβατάκια και αιωνόβιο ελαιώνα.

Διασχίζοντας την πόλη με κατεύθυνση δυτική φτάνουμε στον αντικρινό λόφο, στους πρόποδες του **«Κρύου»**. Εδώ, σε υψόμετρο **270** μέτρων, βρίσκεται η δεξαμενή της πόλης. Η εικόνα είναι εκπληκτική, η Κύμη απλώνεται στα πόδια μας με φόντο το Αιγαίο.

Από την ΝΔ έξοδο της πόλης, όπου και τα ΚΤΕΛ, παίρνουμε τον δρόμο προς Χαλκίδα. Στον πρώτο χωματόδρομο αριστερά ανηφορίζουμε προς τον λόφο **Ινζού**. Πολύ γρήγορα έχουμε την αίσθηση, ότι διασχίζουμε έναν βοτανολογικό παράδεισο με ευωδια-

Εξωτερική όψη του περιήφημου ναού της Παναγίας Λιαουσιάνισσας.

στές αγριολεβάντες, φασκόμπλα και θυμάρι, λευκές και μωβ λαδανιές, κίτρινους ασπάλαθρους. Και ακόμα πουνάρια, ρείκια, κουμαριές και αγριελιές, πυξάρια, μυρτιές και τόσα άλλα ακόμη...

Χαμηλά στα Α αποκαλύπτονται οι εγκαταστάσεις του λιμανιού, ενώ στα Ν-ΝΑ οι απέραντες παραλίες του **Στομίου** και της **Μουρτερής**. Ακριβώς από πάνω τους ο ορεινός όγκος του **Οχτωνιά**, ενώ με καλή ορατότητα θ' αγναντεύαμε και την **Όχη**.

Ξαναπαίνομε στην πόλη και περνάμε από την πασίγνωστη στους Κυμαίους **«Στροφή του Γιαννάκη»**, σημείο συνάντησης, αλλά και ρομαντικών στιγμών, κυρίως τα καλοκαίρια παλιότερων εποχών. Πολύ γρήγορα φτάνουμε στην εμβληματική εκκλησία της **Λιαουσιάνισσας** αφιερωμένης στην Κοίμηση της Θεοτόκου.

Κόσμημα της εκκλησιαστικής τέχνης της Κύμης, ο ναός αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προσκυνήματα όχι μόνον της Εύβοιας αλλά ολόκληρου του Αιγαίου.

Σύμφωνα με την μαρμαρίνη επιγραφή ο ναός εγκαινιάστηκε στις 15 Αυγούστου του **1849**. Είναι έργο άγνωστου αρχιτέκτονα σε ρυθμό τρίκλιτης, θολωτής βασιλικής, με υπερυψωμένο το κεντρικό κλίτος, που καλύπτεται από τρεις ανόμοιους τρούλλους. Η ανέγερση του ναού της Παναγίας στη συνοικία Λιαούτση έγινε με αποκλειστικό σκοπό τη φύλαξη της εικόνας της **Παναγίας Οδηγήτριας**, η οποία βρέθηκε με θαυματουργικό τρόπο τον 19 αι. στη θέση **«Μαύρα Λιθάρια»** της παραλίας της Κύμης, ανάμεσα στα συντρίμια ενός ναυαγίου (3). Η εικόνα κοσμεί σήμερα το τέμπλο του ναού και καλύπτεται από ασήμι που δυσκολεύει την χρονολόγησή της. Εσωτερικά ο ναός εντυπωσιάζει με το μαρμαρίνο τέμπλο, έργο του **Ιωάννη Χαλεπά** (πατέρα του γλύπτη Γιαννούλη Χαλεπά) το **1891**. Ο τρούλλος και η κόγχη αγιογραφήθηκαν στα μέσα του 20ου αιώνα από τον Κυμαίο αγιογράφο **Γ.Σ Μπιλιλή**. Ο άμβωνας είναι κι αυτός έργο του Χαλεπά το **1892**.

(3) Ν. Γραικός- Γ. Φουστέρης, **«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΚΥΜΗΣ»**, Δεκ.2013.

ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ ΕΝΟΡΙΑΣ

Μετά τον ναό συνεχίζουμε ευθεία προς τον «**Άγιο Νικόλαο Ενορίας**», στο ΝΑ άκρο της Κύμης.

Ανάμεσα από τα κλαδιά πανύψηλων ελιόδεντρων διαγράφεται ξαφνικά ένα πελώριο κτίριο με διαστάσεις εντυπωσιακές.

-Αυτή ήταν κάποτε η **Αποθήκη συγκέντρωσης λιγνίτη**, μας εξηγεί ο Γιώργος. Εδώ έφτανε με τραινάκι ο λιγνίτης, από την περιοχή της εξόρυξης στο «**Εντζι**», έμπαινε σε βαγονέτα και με εναέρια γραμμή, που εκμεταλλευόταν την φυσική κλίση του εδάφους, έφτανε στο λιμάνι. Εκεί, παραλάμβανε τον λιγνίτη ο -ήδη γνωστός σας- «**Ρίχτης**», που τον φόρτωνε στα καράβια.

Το βιομηχανικό κτίριο με την εξαιρετη τοιχοποιία του πλησιάζει σε ύψος τα 20 μέτρα. Σε εμφανές σημείο διακρίνουμε την επιγραφή: «**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 1913**».

Παρατηρούμε τα βαριά, σκουριασμένα μηχανήματα, ένα βαγονέτο, ράουλα και γρανάζια κατασκευασμένα στην Αγγλία, όλα απομεινάρια του βιομηχανικού παρελθόντος

της Κύμης, που έχει παρέλθει ανεπιστρεπτή. Συναντάμε τον καπταν **Γιώργη Ζέρμα**, Πλοίαρχο για πολλά χρόνια ποντοπόρου ναυτιλίας.

-Και βέβαια το θυμάμαι το τραινάκι. Η γραμμή σταματούσε εδώ ακριβώς. Σαν να βλέπω ακόμα τα βαγονέτα να γεμίζουν με λιγνίτη και να παίρνουν το δρόμο προς το λιμάνι. Πήγατε όμως στην μπούκα της γαλαρίας;

-Τώρα θα πάμε, λέει ο Γιώργος.

Ακολουθούμε έναν στενό, χορταριασμένο δρομίσκο, από τον οποίο περνούσε η γραμμή του τραινό. Γύρω μας η απόλυτη ζούγκλα και ψηλά, στο απότομο πρανές, οι λαβωματιές από παλιό λατομείο. Κάποια στιγμή συναντάμε το περίφημο «**Φυγούλι**». Είναι ο θεαματικός οβελίσκος, χτισμένος με συμπαγή τουβλάκια, που αποτελεί ένα εξαιρετικό δείγμα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής, με ύψος τουλάχιστον 20 μέτρων.

-Ποια ήταν η χρήση του; ρωτάμε τον Γιώργο.

-Δεν ξέρω ακριβώς. Λέγονται διάφορα αλλά τίποτε δεν είναι απόλυτα τεκμηριωμένο.

Μερικά λεπτά μετά φτάνουμε μπροστά στο

Στο εσωτερικό του ναού μαγνητίζει το βλέμμα το μαρμάρινο τέμπλο, έργο υψηλής έμπνευσης και τέχνης του Ιωάννη Χαλεπά.

Ο καπετάν- Γιώργης Ζέρμας θυμάται και αφηγείται περιστατικά από το βιομηχανικό παρελθόν της Κύμης.

(Δεξιά) Το ογκώδες κτίριο της Αποθήκης Συγκέντρωσης το τελευταίο στάδιο πριν ο λιγνίτης κατφορίση με τα εναέρια βαγονέτα προς το λιμάνι και τον Ρίχτη.

στόμιο της γαλαρίας. Στην κεντρική πελεκητή πέτρα, στο υψηλότερο σημείο του στομίου, είναι λαξευμένη η χρονολογία **1918**. Με μέγιστο ύψος 3.5 μέτρα και πλάτος λίγο παραπάνω από 2 η σήραγγα είναι κατασκευασμένη από επιμελημένη αργολιθοδομή, ενώ στην οροφή υπάρχουν υποστυλώσεις από κορμούς κυπαρισσιού. Ωστόσο, 50 σχεδόν μέτρα μετά την είσοδο, έχει καταπέσει η οροφή και είναι αδύνατη η συνέχιση της διείσδυσης στα επόμενα 200 περίπου μέτρα της γαλαρίας που απομένουν.

Μετά την σήραγγα η σιδηροδρομική γραμμή συνέχιζε δυτικά για 8 ακόμη χιλιόμετρα ως το **Έντζι**, την μικρή κοιλάδα ανάμεσα στους **Καλημεριάνους** και τον **Πύργο**. Εκεί βρισκόταν το κέντρο των εξορυκτικών εργασιών. Μέσα σε μια ονειρεμένη ρεματιά με πλατάνια, άφθονα νερά και συναυλίες αποδονιών προβάλλουν βιομηχανικά κτίρια, βαριά μηχανήματα, εγκαταστάσεις με σιλό, μια παμπάλαια σκουριασμένη ατμομηχανή. Είναι η τέλεια αντίθεση ανάμεσα στο σημερινό, ολοζώντανο φυσικό περιβάλλον και στα απομεινάρια ενός παρελθόντος που όλο και ξεμακραίνει...

ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΚΥΜΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

Το δωμάτιό μας, από νωρίς το πρωί, γεμίζει φως. Μας το χαρίζει γενναϊόδωρα ο ήλιος, που ανατέλλει απέναντί μας, από τα βάθη του Αιγαίου. Είναι μια ωραία μέρα για περιηγήσεις στις εξοχές. Πρώτος προορισμός μας το Μοναστήρι της **Μεταμόρφωσης** και το γειτονικό καστράκι του **Αγίου Γεωργίου**. 4 χλμ. Β της πόλης προβάλλει το μοναστήρι, με την καλοχτισμένη πέτρα, τους ασβεστωμένους τοίχους, τις κόκκινες κεραμοσκεπές.

Αγναντεύει ανεμπόδιστα τον απέραντο ορίζοντα του Αιγαίου, την Σκυροπούλα και τη Σκύρο και, με ατμόσφαιρα καθαρή, την συγκλονιστική σιλουέττα της Αθωνικής κορυφής.

Δεν είναι γνωστή η ακριβής χρονολογία ίδρυσης της Μονής. Ωστόσο, δυο επίσημα στοιχεία είναι ο χρυσοκέντητος επιτάφιος του **1635**, καθώς και η παλαιά, μεταλλική σφραγίδα της μονής, του έτους **1643**. Στη διάρκεια της πολύχρονης ιστορικής της δια-

Η περίφημη Μονή της Μεταμόρφωσης του 17ου αιώνα.
Στο καστράκι του Αγίου Γεωργίου. Χαμηλά η νήσος Χηλή ή Μεγάλο Νησί.

δρομής η Μονή Μεταμόρφωσης συμμετείχε με διάφορους τρόπους στον αγώνα του Έθνους το 1821, ενώ προσέφερε τις υπηρεσίες της και στα χρόνια της Κατοχής. Τότε φυγάδευσε πολλούς συμμάχους αλλά και Έλληνες, ανάμεσά τους και την θρυλική **Σοφία Βέμπο**. Από το **1977** η Μονή έχει μετατραπεί επίσημα σε γυναικεία και συνεχίζει το πνευματικό της έργο.

Διασχίζοντας σκιερό μονοπάτι δίπλα στο μοναστήρι ή με δύσβατο χωματόδρομο, φτάνουμε στην βάση ενός απότομου λόφου. Μια γιδόστρατα μάς οδηγεί σ' ένα 10λεπτο στην κορυφή. Εδώ, σε υψόμετρο **385** μέτρων, βρίσκονται τα ερείπια του κάστρου του **Αγίου Γεωργίου**. Πριν από την κορυφή βρίσκεται αριστερά το ομώνυμο εκκλησάκι.

Ο **Μ. Ποντίκης** αναφέρει για το κάστρο (4), ότι ο χώρος του είναι μικρότερος του ενός στρέμματος. Για την κατασκευή του έχουν χρησιμοποιηθεί σχετικά μικρά κομμάτια ντόπιου ασβεστόλιθου, συνδετική λάσπη και θραύσματα κεραμιδιών. Το πάχος του εξωτερικού τείχους φτάνει το 1.20μ. Δεν υπάρχουν ακριβείς πληροφορίες για την χρονολογία κατασκευής.

Η θέση του κάστρου είναι στρατηγική, ελέγχει οπτικά το στενό ανάμεσα σε Εύβοια και Σκύρο αλλά και τον κόλπο της Κύμης προς τα νότια.

ΣΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΟΥ ΠΕΤΕΙΣΟΥΝΑ Η' ΚΑΛΟΛΙΑ

Ένας χωματόδρομος κάτω από το μοναστήρι μάς οδηγεί στην ρηχή κοίτη μιας ρεματιάς. Από υψόμετρο **235** μέτρων ξεκινάει ένα όμορφο μονοπάτι, που σ' ένα 10λεπτο περνάει δίπλα από το εκκλησάκι του **Αγίου Στεφάνου**. Χαμηλά προβάλλει ένα εργοστάσιο παραγωγής στρατιωτικού ρουχισμού, που είναι πια κλειστό.

25' μετά την αναχώρησή μας βγαίνουμε σε ξέφωτο. Χωματόδρομος και λίγα λεπτά μετά ένα μονοπάτι, χωρίς σήμανση, που μας βγάζει στο ρέμα του **Καλολίας ή Πετεισούνα**. Δυο γλυκύτατοι ήχοι κυριαρχούν: το κελάρυσμα του ρυακιού και οι πολύπλοκοι λαρυγγισμοί των αθέατων απδονιών.

Σε μερικά λεπτά φτάνουμε στο πιο ωραίο σημείο της ρεματιάς. Εδώ τα πλατάνια είναι θεόρατα, πάνω από 25-30 μέτρα. Από έναν κάθετο βράχο διακρίνεται ίχνος νερού, που τον χειμώνα γίνεται καταράκτης.

(4) «Το Κάστρο της Κύμης», «ΚΥΜΗ 19ος-20ος αι., 2001.

Η πιο εντυπωσιακή, ωστόσο, εικόνα προέρχεται από τις φαρδειές χωμάτινες βαθμιδές, που σχηματίζουν μια πρωτότυπη φυσική κλίμακα στην κοίτη της ρεματιάς.

1 ώρα και 30' μετά την αναχώρησή μας φτάνουμε σε θεόρατο πλάτανο και σε χτιστή πηγή νερού. Το νεράκι της είναι λιγοστό αλλά εξαιρετικό. Στην άσφαλτο συναντάμε το μνημείο των δυο χειριστών του ελικοπτέρου «**Απάτσι**», Ταγματάρχου **Σκούρα** και Λοχαγού **Κακαμπάκου**, που κατέπεσε 100 μέτρα πιο κάτω.

Ολοκληρώνουμε την περιήγηση της μέρας με μια επίσκεψη στους **Καλημεριάνους** και στον **Πύργο**, γραφικότητα πετρόχτιστα χωριά. Πριν πέσει το σκοτάδι, κάνουμε μια γευστική στάση στην «**Πανδαισία**», το μαγαζούδι της **Λίτσας**, στον Κάτω Πύργο. Ξυλόσομπα αναμμένη, καλή λαϊκή μουσική και νοστιμώτατα μεζεδάκια: σπανακοκεφτέδες, τηγανόψωμο, φασόλια μαυρομάτικα

και αρνάκι καπαμά. Δύσκολα στην μεγάλη πόλη βρίσκουμε τέτοιες νοστιμιές.

ΤΣΙΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΘΑΨΑ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΕΞΩΤΙΚΕΣ

Η πρόσχαρη «καλημέρα» της οικοδέσποινας μας, της **Ευαγγελίας Σπανού**, είναι πηγή αισιοδοξίας στο ξεκίνημα της μέρας. Ακολουθεί ο πλούσιος μπουφές με τα καλούδια του, τις «ροδιές» (τυρόψωμο), τους λουκουμάδες, το ψωμί από τον ξυλόφουρνο των Ανδρονιάνων.

- *Σήμερα θα γνωρίσουμε την πιο εντυπωσιακή εναλλαγή θάλασσας και βουνού, λέει ο Γιώργος.* Από το κέντρο της Κύμης κατευθυνόμαστε Δ-ΒΔ προς **Βίταλο** και **Μετόχι**. Στο κατάφυτο μικροφάραγγο της Καζάρμας ανθισμένοι φράξοι και κουτσουπιές (οι γνωστές «κοτσικιές» στην ντόπια διάλεκτο) μοιάζουν με λευκές και μωβ πινελιές.

Θεαματική κάτοψη της εκπληκτικής παραλίας του Τσίλαρου από τα ύψη της διαδρομής προς το ξωκκλήσι της Κρυφής Παναγιάς.

οικισμός. 7 χλμ μετά την Κύμη, εγκαταλείπουμε την ασφαλτο και κατηφορίζουμε χωματόδρομο προς την παραλία του **Τσίλαρου**. Στα δυτικά θαυμάζουμε τις ιλιγγιώδεις ορθοπλαγιές των ορεινών όγκων του «**Ίταμου**» και του «**Παλιόπυργου**», γνωστού και ως «**Ορτάρι**». Η διαδρομή είναι εκπληκτική με φαράγγια, χαραδρώσεις και δάση αριάς. Δεξιά συναντάμε μια διακλάδωση.

- Από εδώ θα κατευθυνθούμε αργότερα προς την «**Κρυφή Παναγιά**». λέει ο Γιώργος.

Κατηφορίζοντας συνεχώς, φτάνουμε σε μερικά λεπτά στον όρμο του Τσίλαρου, με βοτσαλάκι, τυρκουάζ νερά και πλατάνια ως την ακτή. Ωστόσο, στην εξαίσια αυτή εικόνα, παρεμβάλλονται τροχόσπιτα και παραθεριστικές κατοικίες αμφιβόλου νομιμότητας και αμφιλεγόμενης αισθητικής.

Μετά τον Τσίλαρο ο χωματόδρομος συνεχίζει, ξαφνικά όμως ανηφορίζει απότομα, καλυμμένος από χαλίκια. Αναγκαζόμαστε να χρησιμοποιήσουμε τετρακίνηση. Προβάλλει μια επίπεδη έκταση με βούρλα, καλαμιές και ανοίγματα με νερό. Είναι το «**Έλος των Θαψών**», ένας υγρότοπος ζωντανός, με νεροχελώνες, βατράχια και διάφορα πουλιά. Μετά από λίγο, ο δρόμος τερματίζει μπροστά στον όρμο των Θαψών.

Ακόμα και η πιο παραστατική περιγραφή είναι πολύ φτωχή για να αποδώσει την απaráμιλλη ιδιαιτερότητα του τόπου. Οι ορθοπλαγιές του Ίταμου, ιλιγγιώδεις και απρόσιτες, ελατοσκέπαστες ή βραχώδεις, ξεχύνονται με φούρια στον κατήφορο και από υψόμετρο 850 μέτρων βυθίζονται ανεμπόδιστα στην θάλασσα. Είναι πιθανόν οι υψηλότερες ορθοπλαγιές που καταλήγουν άμεσα σε θάλασσα στην Ελλάδα. Κι αφού η φύση εξάντλησε όλη την αγριότητα της, στη συνέχεια ημέρεψε, και βάλθηκε να δημιουργήσει μια από τις πιο βελούδινες, πιο ειδυλλιακές ακτές που μπορεί κάποιος να φανταστεί: την **Παραλία των Θαψών!** Χοντρή γκριζόλευκη άμμος και βοτσαλάκι, πυθμένας ρηχός που βαθαίνει προοδευτικά, νερά με

Η **Καζάρμα** δημιουργήθηκε το **1834**, όταν ανοίχθηκε η πρώτη στοά εξόρυξης λιγνίτη (γνωστή και ως «**Στοά Όθωνος**») στην περιοχή. Η θέση εντοπίστηκε από Βαυαρούς γεωλόγους και μηχανικούς. Το λιγνιτωρυχείο παρέμεινε υπό κρατική διαχείριση μέχρι το τέλος της δεκαετίας του **1860**. Τότε η άδεια εκμετάλλευσης εκχωρήθηκε στην **Ελληνική Μεταλλευτική Εταιρεία**, που μετέφερε τις εξορυκτικές της εργασίες στο **Έντζι**.

Λίγο πιο πάνω, συναντάμε κτήματα με συκίες. Είναι αυτή η ιδιαίτερη ποικιλία από την οποία παράγονται τα διάσημα «**Ξερά σούκα Κύμης**», με την λεπτή φλούδα, την μεγάλη περιεκτικότητα σε ζάχαρη και τον ιδιαίτερο τρόπο επεξεργασίας. Το **1983** δημιουργήθηκε ο «**Αγροτικός Συνεταιρισμός Περιφέρειας Κύμης**», με την συμμετοχή 800 συκοπαραγωγών της περιοχής. Μικρή στάση στο ενεργό λατομείο της πέτρας **Βίταλου**. Χαμηλότερα ο ομώνυμος

Η εξωτική αμμουδιά στα Θαψά με τα διάφανα νερά.

(Δεξιά). Το απόμακρο ξωκκλήσι της Κρυφής Παναγίας, χτισμένο στα έγκατα του θεόρατου ασβεστόλιθου.

διαύγεια κρύσταλλου και τόνων τυρκουάζ. Είναι η αποτύπωση της τελειότητας, της απόλυτης αρμονίας. Μιας αρμονίας που δώρισε αφειδώλευτα η φύση αλλά δεν έγινε σεβαστή από τα έργα των ανθρώπων. Όπως, νωρίτερα, στον Τσίλαρο, έτσι κι εδώ επικρατεί το ίδιο σκηνικό αυθαιρεσίας και ακαλαισθησίας. Με την επιπρόσθετη, μάλιστα, ρυπογόνο παρουσία αγελάδων, ακόμη και σε τούτη την θεϊκή αμμουδιά. Εγκαταλείπουμε τα Θαψά με ανάμεικτα συναισθήματα. Ποιον πρώτα να ψέξουμε; Την πολιτεία; Τους πολίτες; Όχι, πάντως, την κακή μας μοίρα, γιατί μόνον εμείς την δημιουργούμε.

ΣΤΗΝ «ΚΡΥΦΗ ΠΑΝΑΓΙΑ»

Στην παράκαμψη προς την Κρυφή Παναγιά ανηφορίζουμε, στις **12:50**, με ήλιο δυνατό. Πιο πάνω, αποκτά ο δρόμος μια κλίση φοβερή, που ξεπερνάει το **20%**. Ζέστη, ιδρώτας, κανείς δεν είναι ευτυχισμένος. Στις **13:20**, φτάνουμε σε αυχένα, σε υψόμετρο **550** μέτρων. Εδώ καταλήγει

και ο δύσβατος δασικός δρόμος από την τοποθεσία «**Χωνευτικό**», βόρεια της Κύμης. Αρχίζει μια ήπιας κλίσης κατηφόρα. Σε μια καμπή του δρόμου αποκαλύπτεται χαμηλά, η μαγική κάτοψη του Τσίλαρου, και λίγο πιο πίσω, η αγκαλιά του Θαψά.

Ρεματιά με αιωνόβια πλατάνια, ανηφοράκι και στις **14:00** φτάνουμε στο εκκλησάκι του **Αγίου Παντελεήμονα**. Εδώ τελειώνει ο δρόμος και αρχίζει το μονοπάτι, επίπεδο και ευχάριστο, μέσα σε δάσος από μεγάλα πουρνάρια, φυλίκια και πάμπολλες ορχιδέες μωβ. Σ' ένα 10λεπτο διασχίζουμε το δάσος και βγαίνουμε στην άκρη ενός τεράστιου γκρεμού. Ο τόπος αποκτάει μια άγρια μεγαλοπρέπεια. Κάτω χαμηλά αποκαλύπτεται ο μικρός όρμος του **Καλαμιού**, ενώ στον ορίζοντα διαγράφονται η Σκυροπούλα και η Σκύρος. Πουρνάρια και φυλίκια έχουν τους κορμούς και τα κλαδιά τους γερτά, υποταγμένα από χρόνια στον παντοδύναμο βοριά.

Ένας θεόρατος βράχος, ορθώνεται, στην πλαγιά, ανατολικά. Στα ριζά του ξεχωρίζει το μικροσκοπικό κτίσμα της **Κρυφής Πανα-**

Οροπέδιο Βρωμονέρας. Η απόλυτη κυριαρχία του έλατου.

γιάς. Διασχίζουμε με μονοπάτι την πλαγιά και στο τέλος μια «σάρα» 30 περίπου μέτρων, ιδιαίτερα ασταθή. Όσοι πάσχουν από ακροφοβία δεν θα νιώσουν ευτυχείς.

Λιτό και απέριττο το ξωκκλήσι, είναι χτισμένο στα έγκατα του βράχου με πέτρινη τοικοποιία και τέμπλο από τουβλάκια. Στο εσωτερικό υπάρχουν μερικές εικονίτσες και μια φωτογραφία του 1939, που εικονίζει τρία άτομα και την εκκλησούλα με πλάκες στη σκεπή. (σήμερα είναι τιμεντοστρωμένη). Μια σταθερή ξύλινη σκάλα βγάζει σ' ένα κοίλωμα βράχου διαμπερές. Εδώ μπορεί να καθίσει κάποιος και ν' αγναντέψει με μοναδική μοναχικότητα το Αιγαίο.

(Για την ιστορία αναφέρουμε ότι ο χρόνος της μετάβασης στην Κρυφή Παναγιά ήταν **1.15'**, ενώ της επιστροφής μόνον **55'**).

ΕΛΑΤΑ ΑΙΩΝΩΝ ΚΑΙ ΟΡΟΠΕΔΙΟ «ΒΡΩΜΟΝΕΡΑΣ»

Βγαίνουμε και πάλι στο κεντρικό δίκτυο προς Μετόχι. Από υψόμετρο 600 μέτρων αγναντεύουμε την συναρπαστική ακτο-

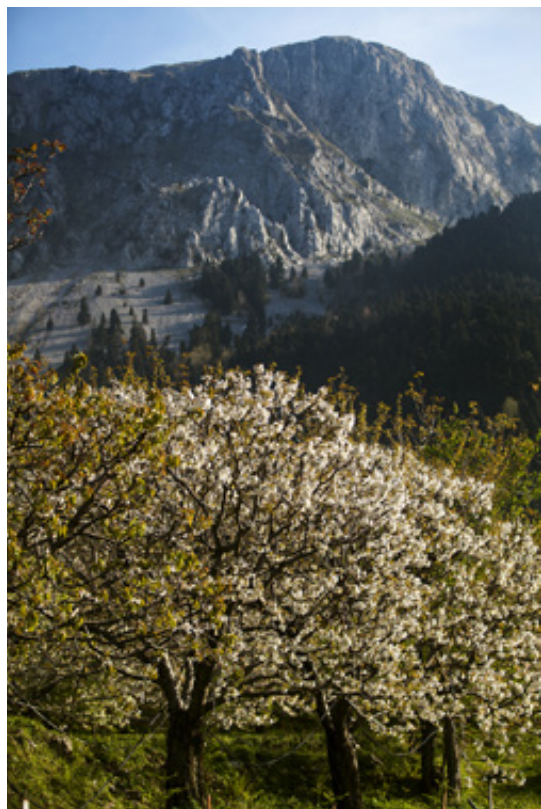
γραμμή και τα ελατοσκέπαστα βουνά. Μερικά χιλιόμετρα μετά λοξοδρομούμε δεξιά σ' έναν αφιλόξενο χωματόδρομο, «φυτεμένο» με αναρίθμητες πέτρες αιχμηρές. Πριν σκάσει κάποιο λάστιχο, αποφασίζουμε να συνεχίσουμε με τα πόδια.

- *Ελπίζω να μην πάει ο κόπος μας χαμένος, λέει ο Γιώργος. και οι παιώνιες να είναι συνεπείς, όπως κάθε χρόνο, αυτή την εποχή.*

Ασβεστολιθικό οροπέδιο, θαμνώδης βλάστηση, πουρνάρια και κέδρα. Αρχίζουμε να ψάχνουμε! Κάποια στιγμή εντοπίζουμε τις παιώνιες. Είναι κατάλευκες, αιθέριες, αληθινό κόσμημα της κλωρίδας του τόπου.

Κατηφορίζουμε για το Μετόχι, μεγάλο χωριό, με συνοικισμούς και ανηφορίες. Παίρνουμε τα ψηλώματα, νότια του χωριού και πολύ γρήγορα έχουμε την αίσθηση, ότι συμμετέχουμε σε σκηνικό ρομαντικής Ιαπωνικής ταινίας, με χιλιάδες ανθισμένες κερασιές. Είναι φημισμένο το Μετόχι για τα κεράσια του και, κάθε καλοκαιράκι, για την **Γιορτή του Κερασιού**.

Ανηφορίζουμε συνεχώς. Συναντάμε τις τελευταίες κερασιές σε υψόμετρο 800 σχεδόν

μέτρων, στην γειτονιά των έλατων. Που, ήδη, κυριαρχούν παντού με την παρουσία τους.

9 χιλιόμετρα μετά το Μετόχι, φτάνουμε στην τοποθεσία «**Βρωμονέρα**», σε υψόμετρο **770** μέτρων, με δυο βρύσες παγωμένου νερού. Γρασιδί, λουλούδια, νερά, έλατα νεαρά αλλά και αιωνόβια. Ένας τέτοιος γίγαντας έχει περίμετρο κορμού **5** μέτρα, ενώ το ύψος του ξεπερνάει τα **30!** Είμαστε ευτυχισμένοι, που μέσα στην ίδια μέρα, μετά τις εξωτικές παραλίες βρισκόμαστε σ' ένα ελατοσκέπαστο ψήιπεδο τέτοιας ομορφιάς.

Ξεκινάμε την κατάβασή μας για **Ανδρονιάνους**. Δύσκολοι δασικοί δρόμοι αλλά με πολύ θεαματικές εναλλαγές. Καθώς πέφτει το σκοτάδι, φτάνουμε στο ωραίο χωριό έχοντας διανύσει από το Μετόχι **25** συνολικά χιλιόμετρα συναρπαστικής διαδρομής. Το τελείωμα της μέρας μάς βρίσκει στην διάσημη ταβέρνα του «**Μάμουκα**», στους Ανδρονιάνους. Απίστευτη διακόσμηση, αναρίθμητες φωτογραφίες από τους θρύλους του ρεμπέτικου τραγουδιού, μουσικά όργανα και μεζεδάκια εκπληκτικά. Μια έξοχη βραδιά που την οφείλουμε στην φιλοξενία του **Προοδευτικού Συλλόγου Ανδρονιάνων**.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έχουμε πει τα πάντα για την Κύμη; Την ιστορία και τις εξέχουσες φυσιογνωμίες που ανέδειξε; Όχι, βέβαια. Θα ήταν αδύνατον στα πλαίσια ενός άρθρου. Επιφυλασσόμαστε λοιπόν σε επόμενο τεύχος.

Η τελευταία μέρα στην Κύμη ξημερώνει βροχερή, δεν προσφέρεται για υπαίθριες δραστηριότητες και πορείες. Μας δίνει όμως την ευκαιρία να γνωρίσουμε το παραδοσιακό καφεκοπτείο του **Γιάννη Μαργαρίτη**. Ευωδιάζει η ατμόσφαιρα στο μικροσκοπικό μαγαζάκι από τους σάκους με τους κόκκους του καφέ.

25 χρόνια καβουρδίζει ο κυρ-Γιάννης τις πιο διάσημες διεθνείς ποικιλίες, δημιουργεί εξαιρετικά χαρμάνια για τους μερακλήδες του ελληνικού καφέ. Μας ψήνει ένα καφεδάκι στο καμινέτο, με μπόλικο καϊμάκι. Είναι η τελευταία ευχάριστη γεύση από την Κύμη, πριν πάρομε το μακρύ ταξίδι της επιστροφής.

Ορεινές ανθισμένες κερασιές πάνω από το Μετόχι.

Γιάννης Μαργαρίτης- Ο «πατριάρχης» του καφέ.

Θεράμ ευχαριστούμε:

Την οικογένεια του **Χαράλαμπου Σπανού** για την εξαιρετη φιλοξενία στο ξενοδοχείο **ΚΥΜΙ PALACE**. > Τον **Μορφωτικό και Εκπολιτιστικό Σύλλογο Κύμης**. > Τον **Αγροτικό Συνεταιρισμό Περιφέρειας Κύμης**. > Τον **Προοδευτικό Σύλλογο Ανδρονιάνων - Δένδρων**. > Τον **Γιώργο Βαλλιάνο** για τις βοήθειες και τις πολύωρες περιπηγσεις. > Τον **Μιχάλη Ποντίκη** για τα πολύτιμα στοιχεία και τις πληροφορίες, που τόσο πρόθυμα μάς χορήγησε.

ΠΗΓΕΣ

- »ΚΥΜΗ 19ος-20ος αιώνας, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ», Δ.Ε.Π.Α.Κ, ΚΥΜΗ 2001.
- Ν. Γραϊκός- Γ.Φουστέρης, «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΚΥΜΗΣ», ΜΟΡΦ. ΚΑΙ ΕΚΠΟΛ.ΣΥΛ ΚΥΜΗΣ, 2013.
- Μ. Ποντίκης, περιοδ. ΑΣΤΕΡΟΣ, τευχ. 1, ΙΟΥΛ. 2005.
- Ι.Μ Μεταμορφώσεως, ΚΥΜΗ 1992.

Ο Γιώργος Βαλλιάνος στο κακοτράχαλο έδαφος ανάμεσα στις παιώνιες και (κάτω), στο πέτρινο γεφυράκι των Ανδρονιάνων.

Kymi Palace Hotel

Στην γραφική παραλία της Κύμης χτισμένο αμφιθεατρικά στην πλαγιά του λόφου, το KYMI PALACE αγναντεύει από τις αρχοντικές βεράντες του τα πάντα: το εκπληκτικό λιμάνι της Κύμης, την Νότια Εύβοια και την Σκύρο, τον ήλιο που αναδύεται από την απεραντοσύνη του Αιγαίου.

Με την μακρόχρονη ξενοδοχειακή της εμπειρία η οικογένεια **Χ. Σπανού** δημιούργησε από το 2009 αυτό το συγκρότημα- κόσμημα για την τουριστική υποδομή της Κύμης που περιλαμβάνει 45 δωμάτια, 6 σουίτες διαφόρων επιπέδων και 6 δωμάτια ΑΜΕΑ.

Διάχυτη σ' όλους τους χώρους είναι μια αύρα διακριτικής πολυτέλειας και κομψότητας, σε συνδυασμό με υψηλή λειτουργικότητα και άριστη ποιότητα επίπλων και υλικών. Τίποτε δεν έχει αφεθεί στην τύχη. Και οι λεπτομέρειες ακόμη στοχεύουν στην μέγιστη άνεση και ικανοποίηση του επισκέπτη.

Πλούσιος πρωινός μπουφές και εξαιρετικό εστιατόριο με ελληνική και ιταλική κουζίνα χαρίζουν υπέροχες γευστικές στιγμές στις ευρύχωρες βεράντες πλάι στην πισίνα. Αίθουσες συνεδριάσεων και ψυχαγωγίας είναι μερικές ακόμη από τις παροχές υψηλού επιπέδου της μονάδας. Που, πάνω απ' όλα, μπορεί να περηφανεύεται για την φιλοξενία και ζεστασιά ιδιοκτητών και προσωπικού.

KYMI PALACE

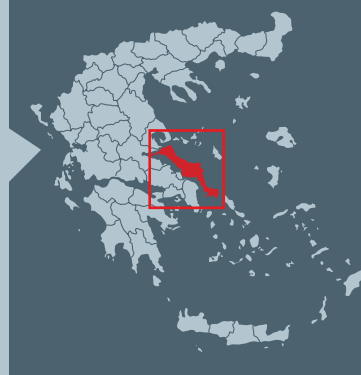
TK 34003 Κύμη Ευβοίας
 Τηλ.: 22220 22500, Fax. 22220 23500
 E-mail: info@kymipalace.gr
 www.kymipalace.gr
[https://www.facebook.com/
 KymiPalaceHotel](https://www.facebook.com/KymiPalaceHotel)

Ειδικά σχεδιασμένο τμήμα από τον χάρτη **Νότια Εύβοια - Ανατολική Αττική, 1:100.000** των εκδόσεων ANAVASI. www.anavasi.gr

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Δήμος Κύμης, www.kimi.gr, τηλ. 22220 24000)
- Λαογραφικό Μουσείο Κύμης (τηλ. 22220 22011)

1. Αγροτικός Συνεταιρισμός Περιφέρειας Κύμης.
 Τηλ:22220 31722,
www.figkimi.gr
figkimi@otenet.gr

2. Διάσπμος Κουμι-ώτικος μπακλαβάς με αμύγδαλο και καράδι.

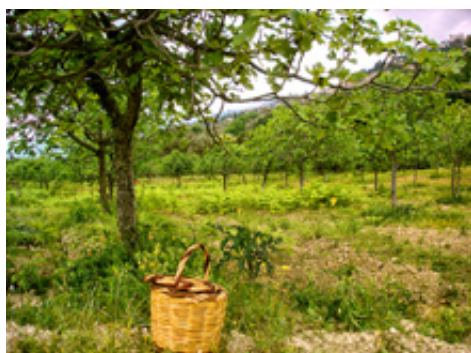

(1) (2)

ΠΡΟΤΑΣΗ

ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ

Askada

«**Ισχάς**» στην αρχαιότητα σήμαινε σύκο. Με μια μικρή μετατροπή έγινε η «**Ασκάδα**» της σύγχρονης Κύμης. Είναι δύο ομοιόμορφα σύκα, που μετά τη συλλογή τους σε υπερώριμη κατάσταση και την φυσική τους ξήρανση στον ήλιο, «αγκαλιάζονται», ενώνονται δηλαδή και δημιουργούν αυτό που στην Κύμη ονομάζουν «Ασκάδα».

Στο Αγρόκτημα «**ΑΣΚΑΔΑ**» η βιολογική καλλιέργεια είναι στάση ζωής, μακρόχρονη συνήθεια του παππού και της γιαγιάς. Η συλλογή των σύκων, η ξήρανση, το «θέρμισμα» και η τυποποίηση γίνονται χειρωνακτικά, παραδοσιακά, όπως παλιά.

Επιπλέον, στα Σύκα «**ΑΣΚΑΔΑ**» δεν γίνεται χρήση ατμών θείου, ώστε να παραμένουν απολύτως φυσικά, και επίσης δεν χρησιμοποιούνται συντηρητικά σε κανένα από τα προϊόντα που παράγονται.

Με πρώτη ύλη το σύκο παράγονται επίσης το εκπληκτικό «**Συκόμελο**», η **Μαρμελάδα** ξηρού σύκου και η πρωτοποριακή **Μπάρρα** Σύκου. Με την κορυφαία τους ποιότητα είναι οι καλύτεροι πρεσβευτές, σ' όλον τον κόσμο, των παραδοσιακών προϊόντων της Κύμης.

ASKADA FARM

Κύμη Ευβοίας, Τ. Κ. 34003

Τηλ.: 22220 24593

E-mail: info@askada.gr

www.askada.gr

